

Runföljden 67—81 översattes av Bureus (F a 5): »Onguri filij in Gisinga.»

Denna ristning visar både språkliga och ornamentala överensstämmelser med den av *Gunnar* signerade Bällsta-stenen, Vallentuna sn (U 226), och med Risbyle-stenarna (U 160, 161), som huggits av *Ulv i Borresta*. De smala, energiskt huggna linjerna hänvisa till ett karakteristiskt redskap. Vems detta varit, kan ej med säkerhet avgöras. Att U 201 och U 276 ristats av samme person synes vara höjt över varje tvivel, men då de båda ristningarna tyvärr äro osignerade, bör man måhända inskränka sig till att fastslå, att de äro ristade i fullkomligt samma stil. Det torde vara lämpligt, att kalla denna intressanta och ålderdomliga inskriftsgrupp för ristningar i »Gunnarsstil».

I den del av inskriften, som fått sin plats utanför ramslingan, i stenens vänstra kant (runorna 92—102), har ristaren kommit att av misstag upprepa **ot**. De avslutade orden **ans ot uk salu** äro en för denna grupp utmärkande tautologi, se E. Brate, *Svenska runristare*, s. 27.

202. Angarns kyrka.

Pl. 126.

Litteratur: B 92, L 472, D 2:111. J. Bureus, F a 6 s. 141 n:r 29 (Axehiell), F a 5 n:r 10; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 196; O. Celsius, SR 1, s. 251 (endast hänvisning), SR 2, s. 339; Kyrkoinventarium 1829 (ATA); R. Dybeck, Berättelse för år 1868 (ATA); UFT h. 3 (1873), s. 9, h. 4 (1875), s. VI; E. Brate, Anteckningar 1904 (ATA), Svenska runristare (1925), s. 82; Handlingar i ATA 1936 och 1938.

Äldre avbildningar: P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 92); Dybeck a. a.; Brate foto 1904 (ATA).

Runstenen restes 1938 utanför bogårdsmuren, 8 m. N om landsvägen Angarns kyrka—Vallentuna kyrka, 8 m. V om kyrkogårdsgrinden. Den är den västligaste av de tre här resta runstenarna. Tidigare låg den som tröskel i kyrkans vapenhus: »J Angarns waknhuus dör» (Axehiell). *Ransakningarna* meddela från hela socknen endast: »J Kyrckio dören finnes ehn Runasteen medh Runaskriff omkull ligiande, mehra förliudes i denna Sockn inthet.» Denna uppgift syftar med all sannolikhet på U 202.

Vid Dybecks besök 1868 låg runstenen ännu kvar som tröskelsten och var »delvis öfvermurad», vilket också framgår av teckningen.¹ Ej lång tid därefter blev den emellertid »genom Uppl. Fornm. fören. upprest bredvid n:o 473 [= U 204] på K. Vitth. Hist. o. Antiqv. Akad:s bekostnad» (UFT h. 3, 1873). Då Brate kom till platsen (1904), stod den lutad mot bogårdsmuren tillsammans med två andra runstenar.

Ljus, blågrå granit. Höjd 1,20 m., bredd 1,06 m. Stenens yta är jämn och vacker och ristningen tydligt och djupt huggen, med en huggningsteknik som ger mjuka, rundade skåror. Någon yttre ramlinje i stenens vänstra

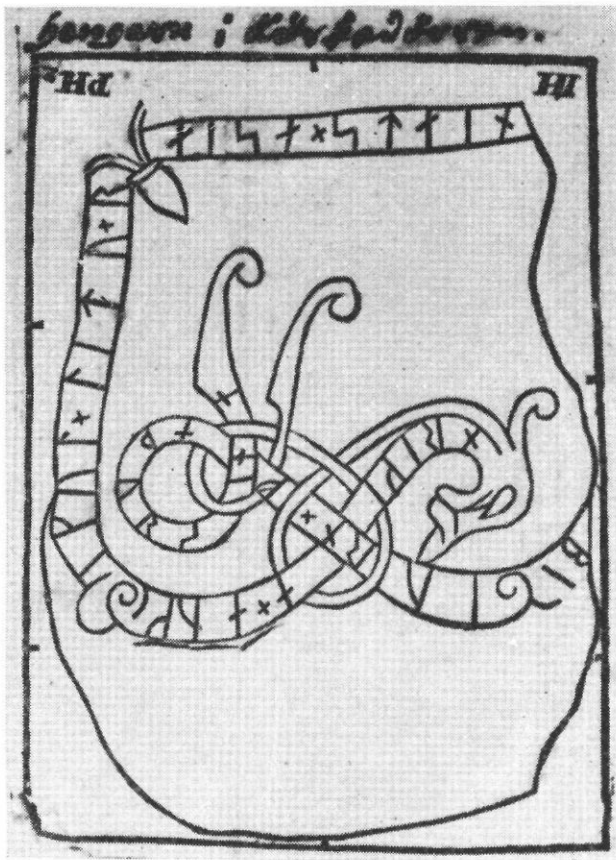

Fig. 197. U 202. Angarns kyrka.
Efter B 92.

¹ Om runstenarna vid kyrkan anmärker Dybeck i sin Berättelse till VHA Akad. 1868: »Alla förtjena säkrare och värdigare platser. Jag yttrade, vid ett af de många besöken här, till några tillstädesvarande bönder: 'I skolen upptaga och frigöra stenarna, samt uppresa dem på kyrkvallen!' Det får han vänta på! blef svaret.»

och dess övre kant har, förefaller det, aldrig funnits; runorna ha huggits ända ut i stenens kant; jfr U 256, som med all sannolikhet utförts av samme mästare. Prosten Björkman (*Kyrkoinventarium* 1829) har haft stora fordringar på en runinskrifts tydlighet, då han skriver, att »bokstäfverna» äro »alldeles förnötte och oläslige».

Inskrift:

× orikia × auk × ikul × litu × raisa × stain × . . . biurn × faður sin ×
 5 10 15 20 25 30 35 40

Orøkia ok Igull letu ræisa stæin . . . -biorn, faður sinn.

»Orökja och Igul läto resa stenen [efter Tor]björn(?), sin fader.»

Till läsningen: Stungna runor förekomma icke. 1 o är skadat nedtill; två gropar i stenen vid ändarna av undre bst. Av 11 k har övre delen försvunnit. 12 u har förlorat ett kort stycke upptill av hst och bst. 18 r har förlorat ett stycke av toppen. Efter 27 n syns vänstra halvan av ett sk. Därefter är stenen avslagen. Nedtill i högra kanten följer så 28 b, som bevarats till $\frac{2}{3}$. Övre delen av runan är borta. Mellan 37 r och 38 s saknas sk.

Axehielm: Sk vid inskriftens början och runan 1 o ha icke observerats; runorna 18—30 och 38—40 saknas. Samma läsning i F a 5. — Hadorph och Helgonius: Sk vid inskriftens början har ej iakttagits; 1 n; sk efter 9 k och resterna av sk efter 27 n saknas; sk efter 40 n uppfattas som ett a. — Av Celsius — »den 27 Maj 1728 vidi» — läses inskriften på samma sätt som här. — Dybeck: 1 o och sk efter 9 k ha ej iakttagits (på teckningen synes ett n, med nedre delen borta); runorna 22—27 saknas; ett sk (en punkt) har tillagts efter 37 r; sk efter 40 n uppfattas som ett a, i texten står efter 40 n: »(? ×)». *UFT* återger inskriften efter Dybeck.

Stenens högra kant har huggits bort, när stenen lades in som tröskelsten. Därvid gingo högra sidans runor förlorade. Redan Celsius anmärker om det borthuggna partiet: »Syns ey mehr spatium än till pina eftir.» Iakttagelsen är vad utrymmet beträffar riktig. Plats bör ha funnits för 8 eller högst 9 runor. Då emellertid ristningen sannolikt har utförts av Fot, torde här ej, som Celsius förmodar, ha stått *pina eftir*. Fot använder nämligen i regel ej demonstrativt pronomen efter *stain*. Troligen har här stått *eftir* och sedan tre runor som förled i ett mansnamn som slutar på *-biurn*, eller också *at* och en längre förled (*kitil*, *iufur* e. dyl.). Man vågar under sådana omständigheter kanske gissa, att fadern har hetat *Þorbiorn*. Att namnen *Igull* och *Þorbiorn* förekomma tillsammans, t. ex. i en inskrift i Täby sn (U 151), kan tyvärr ej anföras som stöd, då båda namnen äro vanliga i Uppland under 1000-talet, se Sö 232 och E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 106.

Namnet *Igull* torde ursprungligen ha haft karaktären av ett tillnamn, och det är sannolikt samma ord som isl. *ígull*, m. »Igelkjær, Söpindsvin» (Fritzner), fsv. *ighulkutter*, m. »igelkott». — Mansnamnet *Orøkia*, som är känt från hela Norden, har däremot varit relativt sällsynt. Namnet har ursprungligen använts som binamn (se Lind, sp. 821 f.). Det är troligen bildat till verbet isl. *úrækia*, »försumma, icke fråga efter» och har väl haft betydelsen »vårdslöshet, slarv; den sorglöse». Om olika skrivningar och belägg se Sö 205.

Ristningen är, såsom Brate har förmodat, sannolikt utförd av runmästaren Fot.

203. Angarns kyrka.

Pl. 127, 128.

Litteratur: O. Celsius, SR 2, s. 339; E. Brate, Anteckningar (ATA), Svenska runristare (1925), s. 13; Handlingar i ATA 1936, 1938.

Äldre avbildningar: Blyertsteckning på lös lapp i Kyrkoinventarium 1829 (ATA); Brate foto 1904 (ATA).